

The effectiveness of career intervention on children's career development

Somayeh Valikhani¹ , Pantea Jahangir² , MohammadReza Abedi³

1. Ph.D Candidate in Counseling, KhomeiniShahr Branch, Islamic Azad University, Khomeinshahr, Isfahan, Iran. E-mail: somayehvalikhany@gmail.com

2. Assistant Professor, Department of Counseling, Faculty of Educational Sciences and Counseling, Roudehen Branch, Islamic Azad University, Roudehen, Iran. E-mail: pantea.jahangir@yahoo.com

3. Professor, Department of Counseling, Faculty of Educational Sciences and Psychology, Isfahan University, Isfahan, Iran. E-mail: m.r.abedi@edu.ui.ac.ir

ARTICLE INFO

Article type:

Research Article

Article history:

Accepted 09 May 2023

Received in revised form

08 June 2023

Accepted 13 July 2023

Published Online 22 June 2023

Keywords:

career intervention,
career development,
children

ABSTRACT

Background: Career interventions include preparing the career for children, including equipping them with the skills, education, and experiences necessary to pursue the goals of the career. Starting this process early is essential because it can help children identify their interests and strengths, set goals, and decide on their future career. Despite the importance of career interventions on career development, there is a research gap in this field regarding children.

Aims: The present study was conducted with the aim of investigating the effectiveness of career intervention on children's career development.

Methods: The current research design was a semi-experimental, pre-test - post-test type with a control group. The statistical population of the research included all male students of the third grade of primary school in the city of Isfahan in the academic year 2022-2023. The statistical sample included 30 people who were selected by cluster-random sampling method and randomly replaced in two groups of 15 people. Intervention sessions based on travel in the world of profession and work (Prideaux et al., 2000) were conducted in 10 sessions of 120 minutes for the participants of the experimental group, but no intervention was conducted for the members of the control group. To collect data, childhood career development scale (Schultheiss & Stead, 2004) was used, and for data analysis, multivariate analysis of covariance (MANCOVA) and SPSS₂₆ software were used.

Results: The findings of the research showed that career intervention is effective on children's career progress. Covariance analysis of scores of information, curiosity/exploration, sources of control, key figures, time perspective and planning in the studied groups showed that there is a significant difference between the groups ($P < 0.05$), that is, career intervention can improve the grades of experimental group students. Also, the covariance analysis of interest and self-concept scores in the studied groups showed that there is no significant difference between the groups ($P < 0.05$), which means that the career intervention could not increase the scores of the experimental group participants.

Conclusion: According to the results of the present study, it seems that career interventions, by increasing self-awareness, career knowledge and decision-making skills, have been effective in helping children's career development. These interventions also enable children to explore different career options and make informed decisions about their career paths.

Citation: Valikhani, S., Jahangir, P., & Abedi, M.R. (2023). The effectiveness of career intervention on children's career development. *Journal of Psychological Science*, 22(124), 761-775. [10.52547/JPS.22.124.761](https://doi.org/10.52547/JPS.22.124.761)

Journal of Psychological Science, Vol. 22, No. 124, 2023

© The Author(s). DOI: [10.52547/JPS.22.124.761](https://doi.org/10.52547/JPS.22.124.761)

✉ **Corresponding Author:** MohammadReza Abedi, Professor, Department of Psychology, Faculty of Educational Sciences and Counseling, Isfahan University, Isfahan, Iran.

E-mail: m.r.abedi@edu.ui.ac.ir, Tel: (+98) 3137932128

Extended Abstract

Introduction

Career interventions for children usually include activities and strategies designed to increase their awareness of different career options, develop career decision-making skills, and empower them to make informed choices about their future (McWhirter et al., 2019). However, the effectiveness of occupational intervention for children may vary depending on the age of the child, the nature of the intervention, the context in which the intervention takes place, and the support provided by parents, teachers, and other stakeholders. Therefore, it is necessary to consider the diverse needs and experiences of children and design career paths that suit their individual needs, interests, and goals. Additionally, there is a need to strengthen collaboration between parents, educators, and professionals to ensure that career path interventions are integrated into children's overall development and educational experiences (Whiston, 2021; Lent, 2020; Autin et al., 2020).

The developmental nature of children's career path refers to the fundamental nature or defining characteristics that form the basis of the process of how children discover, choose, and develop their career path (Schultheiss et al., 2005). In fact, the development of children's career paths can be understood as a dynamic and ongoing process that involves the interaction of various factors, including interests, abilities, values, family background, social and cultural influences, and educational experiences (Xing & Rojewski, 2018). Therefore, the nature of children's career development includes understanding the stages and key milestones in this process, the factors that facilitate or hinder their progress, and the role that various stakeholders such as parents, educators, and professionals can play in supporting and guiding children's careers (Rudolph et al., 2019). In addition, the nature of children's career path development includes recognizing children's diverse and unique needs and experiences and designing interventions and support systems that are built to meet their individual needs and goals (Cahill & Furey, 2017).

All in all, children may not be aware of their career development at a young age, but their early experiences and interactions with the environment can significantly affect their career choice and career success in the future. Therefore, it is necessary to provide career training, guidance and counseling to children from an early age to help them become more aware of their interests, skills and values and how they align with different career options (McMahon & Watson, 2022).

A review of studies showed that there is a research gap in studies related to the effectiveness of career path interventions on children's career development. According to what has been reviewed and considering the importance of the subject and the lack of research in this field, the present study seeks to answer the basic question of whether the career intervention is effective on the development of children's career?

Method

The current research design was a semi-experimental, pre-test-post-test type with a control group. The statistical population of the research included all male students of the third grade of primary school in the city of Isfahan in the academic year 2022-2023. The statistical sample included 30 people who were selected by cluster-random sampling method and randomly replaced in two groups of 15 people. Intervention sessions based on travel in the world of profession and work (Prideaux et al., 2000) were conducted in 10 sessions of 120 minutes for the participants of the experimental group, but no intervention was conducted for the members of the control group.

The criteria for entering the research included children's physical health and parents' satisfaction. The exit criterion was not fully answering all the questionnaire questions or not attending two training sessions. In addition, in the current research, two levels of descriptive and inferential statistics were used to analyze the data. In descriptive statistics, mean and standard deviation were used, and in inferential statistics, multivariate covariance analysis (MANCOVA) test was used. Also, the collected data were analyzed using SPSS₂₆ software.

Results

The statistical sample of the present study included 30 male students who were studying in the third grade

of elementary school. The results of the analysis of covariance for the comparison of career development scores between the groups are shown in Table 1.

Table 1. The results of analysis of covariance test to compare career development scores between groups

Dimensions	Source	sum of squares	df	mean square	F	P	Eta squared	Statistical power
Career development	Pre-test	8/907	1	8/907	0/031	0/861	0/001	0/053
	group	11790/152	1	11790/152	40/882	0/001	0/418	1/000
Information	Pre-test	5/523	1	5/523	0/413	0/524	0/008	0/097
	group	296/737	1	296/737	22/172	0/001	0/307	0/996
Curiosity/exploration	Pre-test	0/238	1	0/238	0/012	0/912	0/001	0/051
	group	465/466	1	465/466	23/982	0/001	0/324	0/998
interests	Pre-test	26/463	1	26/463	1/845	0/180	0/036	0/050
	group	6/165	1	6/165	0/430	0/515	0/009	0/099
Locus of Control	Pre-test	96/075	1	96/075	6/546	0/014	0/119	0/709
	group	169/280	1	169/280	11/533	0/001	0/187	0/915
Key figures	Pre-test	0/005	1	0/005	0/001	0/985	0/001	0/050
	group	147/103	1	147/103	10/493	0/002	0/173	0/888
Time perspective	Pre-test	0/342	1	0/342	0/042	0/839	0/001	0/055
	group	162/823	1	162/823	19/767	0/001	0/283	0/992
planning	Pre-test	43/484	1	43/484	1/255	0/268	0/024	0/196
	group	1019/332	1	1019/332	29/413	0/001	0/370	1/000
Self-concept	Pre-test	27/626	1	27/626	2/008	0/168	0/039	0/285
	group	2/251	1	2/251	0/164	0/688	0/003	0/068

As the results of Table 1 show, there is a significant difference between the groups at the $P < 0.05$ level. And considering that the average career path growth scores in the experimental group are higher than the control group average in the post-test, this difference is in favor of the experimental group, that is, the career path intervention has been able to increase the career path growth in the post-test stage. Covariance analysis of subscales of information, curiosity/exploration, control resources, key figures, time perspective and planning in the studied groups showed that there is a significant difference between the groups at the level of $P < 0.05$. Also, the covariance analysis of the interest and self-concept subscale scores in the studied groups showed that there is no significant difference between the groups at the $P < 0.05$ level, so the career path intervention has not been able to increase the students' scores in these two subscales.

Conclusion

The aim of the present study was to investigate the effectiveness of career intervention on children's career development. The results showed that this type of intervention can increase the growth level of children's career paths. This finding is in line with the

studies results of Karimi Ghartemani et al.'s (1400); Peila-Shuster (2017); Santilli et al. (2019); Jinora and Nota (2018); Nota et al. (2016); Gu et al. (2020) is consistent.

In explaining this finding, it can be acknowledged that career intervention can play an important role in increasing children's career development by providing guidance, support and resources to discover, plan and pursue children's career goals.

travel in the world of profession and work can help children explore different career options by introducing them to the wide range of careers available and helping them understand the educational requirements, career prospects and skills required for different jobs. Also, the said intervention has helped children to develop self-awareness by identifying their values, skills and personality traits, which can support them in making informed decisions about their career paths. Also, this intervention made children set achievable career goals and create a plan to achieve those goals.

It appears that through this intervention, children can develop the skills they need to succeed in their chosen career, including communication, problem solving, teamwork and leadership skills. A career path intervention can also help children connect with

professionals in their fields of interest who can provide guidance, mentoring, and opportunities for internships or job shadowing. Overall, career intervention can help children become more confident, informed, and proactive about their career development, which can increase their chances of success in their chosen fields.

According to the results of the present study, it is suggested that by encouraging children to discover their hobbies, they can be helped to develop their passion and interests. In this way, they may identify potential career that interest them.

Ethical Considerations

Compliance with ethical guidelines: This article is taken from the doctoral thesis of the first author in the field of Counseling at the Islamic Azad University of Khomeynishahr branch. The present research has obtained the code of ethics of IR.IAU.KHSH.REC.1401.107 from the ethics committee of the Islamic Azad University of Khomeynishahr branch. In this research, ethical considerations have been observed and the parents of all participants completed the informed consent form. Also, before the implementation of the research, necessary explanations were given to the participants and their parents regarding the confidentiality of the information, the objectives of the research and how to answer the questionnaires.

Funding: This research is in the form of a doctoral dissertation without financial support.

Authors' contribution: The first author of this article as the main researcher, the second and third authors were involved in this research as supervisors.

Conflict of interest: The authors declare no conflict of interest for this study.

Acknowledgments: We hereby thank and appreciate all the children, their parents and teachers who cooperated with us in the implementation of this research.

اثربخشی مداخله مسیر شغلی بر رشد مسیر شغلی کودکان

سمیه ولیخانی^۱، پانته آجهانگیر^۲، محمدرضا عابدی^۳

۱. دانشجوی دکتری مشاوره، واحد خمینی شهر، دانشگاه آزاد اسلامی، خمینی شهر، اصفهان، ایران.

۲. استادیار، گروه مشاوره، دانشکده علوم تربیتی و مشاوره، واحد رودهن، دانشگاه آزاد اسلامی، رودهن، ایران.

۳. استاد، گروه مشاوره، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران.

چکیده

مشخصات مقاله

نوع مقاله:

پژوهشی

تاریخچه مقاله:

دریافت: ۱۴۰۲/۰۲/۱۹

بازنگری: ۱۴۰۲/۰۳/۱۸

پذیرش: ۱۴۰۲/۰۴/۲۲

انتشار برخط: ۱۴۰۲/۰۴/۰۱

کلیدواژه‌ها:

مداخله مسیر شغلی،

رشد مسیر شغلی،

کودکان

زمینه: مداخلات مسیر شغلی، آماده‌سازی مسیر شغلی برای کودکان شامل تجهیز آن‌ها به مهارت‌ها، تحصیلات و تجربیات لازم برای پیگیری اهداف مسیر شغلی را در بر دارد. شروع زود هنگام این فرآیند ضروری است، زیرا می‌تواند به کودکان کمک کند علائق و نقاط قوت خود را شناسایی، اهداف را تعیین کرده و در مورد آینده مسیر شغلی خود تصمیم‌گیری کنند. علی‌رغم اهمیت مداخله‌های مسیر شغلی بر رشد مسیر شغلی، در این زمینه در مورد کودکان شکاف پژوهشی وجود دارد.

هدف: پژوهش حاضر با هدف بررسی اثربخشی مداخله مسیر شغلی بر رشد مسیر شغلی کودکان انجام شد.

روش: طرح پژوهش حاضر، نیمه آزمایشی از نوع پیش‌آزمون - پس‌آزمون با گروه گواه بود. جامعه آماری پژوهش شامل تمامی دانش‌آموزان پسر پایه سوم ابتدایی شهر اصفهان در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲ بود. نمونه آماری نیز شامل ۳۰ نفر بود که به شیوه نمونه‌گیری خوشه‌ای - تصادفی انتخاب شده و به صورت تصادفی در دو گروه ۱۵ نفری جایگزین شدند. جلسات مداخله بر مبنای سفر در دنیای حرفه و کار (پرادو و همکاران، ۲۰۰۰) در ۱۰ جلسه ۱۲۰ دقیقه‌ای برای شرکت‌کنندگان گروه آزمایش انجام شد ولی برای اعضای گروه گواه، هیچ‌گونه مداخله‌ای انجام نشد. برای جمع‌آوری داده‌ها از مقیاس رشد مسیر شغلی دوران کودکی (شولیتاس و استد، ۲۰۰۴) و جهت تحلیل داده‌ها نیز از آزمون تحلیل کواریانس چند متغیره (مانکوا) و نرم‌افزار SPSS²⁶ استفاده شد.

یافته‌ها: یافته‌های پژوهش نشان داد که مداخله مسیر شغلی بر رشد مسیر شغلی کودکان مؤثر است. تحلیل کواریانس نمرات اطلاعات، کنجکاوی / اکتشاف، منابع کنترل، چهره‌های کلیدی، دیدگاه زمانی و برنامه‌ریزی در گروه‌های مورد مطالعه نشان داد بین گروه‌ها تفاوت معنی‌دار وجود دارد ($P < 0/05$)، یعنی مداخله مسیر شغلی توانسته است نمرات دانش‌آموزان گروه آزمایش را در این ابعاد افزایش دهد. همچنین تحلیل کواریانس نمرات علائق و خود‌پنداره در گروه‌های مورد مطالعه نشان داد بین گروه‌ها تفاوت معنی‌دار وجود ندارد ($P < 0/05$)، بدین معنا که مداخله مسیر شغلی نتوانسته است نمرات دانش‌آموزان گروه آزمایش را در این دو بُعد افزایش دهد.

نتیجه‌گیری: با توجه به نتایج پژوهش حاضر، به نظر می‌رسد مداخلات مسیر شغلی، با افزایش خودآگاهی، دانش مسیر شغلی و مهارت‌های تصمیم‌گیری در کمک به رشد مسیر شغلی کودکان مؤثر بوده است. این مداخلات همچنین کودکان را قادر می‌سازد تا گزینه‌های مختلف شغلی را بررسی کنند و درباره مسیرهای شغلی خود آگاهانه تصمیم‌گیری کنند.

استناد: ولیخانی، سمیه؛ جهانگیر، پانته آ؛ و عابدی، محمدرضا (۱۴۰۲). اثربخشی مداخله مسیر شغلی بر رشد مسیر شغلی کودکان. مجله علوم روانشناختی، دوره ۲۲، شماره ۱۲۴،

۷۶۱-۷۷۵.

مجله علوم روانشناختی، دوره ۲۲، شماره ۱۲۴، ۱۴۰۲. DOI: [10.52547/JPS.22.124.761](https://doi.org/10.52547/JPS.22.124.761)

© نویسنده‌گان.

✉ نویسنده مسئول: محمدرضا عابدی، استاد، گروه مشاوره، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران. رایانامه: m.r.abedi@edu.ui.ac.ir

تلفن: ۰۳۱۳۷۹۳۲۱۲۸

مقدمه

فناوری به سرعت در حال پیشرفت است، بازار کار با سرعت بیشتری نسبت به قبل در حال تغییر است. صنایع جدید در حال ظهور هستند، صنایع قدیمی در حال منسوخ شدن هستند و دانش و مهارت‌های مورد نیاز برای موفقیت در دنیای کار دائماً در حال تکامل هستند. بنابراین ضروری است که کودکان به دانش، مهارت‌ها و ابزار لازم برای پیشرفت در این بازار کار پویا مجهز شوند، که البته این تجهیز شدن مداخله‌های خاص خود را می‌طلبد (نوالا و همکاران، ۲۰۱۹). مداخله مسیر شغلی^۱ فرآیندی است که در آن به افراد در تعریف و دستیابی به اهداف شغلی کمک می‌شود (ساویکاس، ۲۰۱۹). برنامه‌های مداخله مسیر شغلی می‌تواند اشکال مختلفی مانند راهنمایی حرفه‌ای، کاوش مسیر شغلی و یادگیری تجربی داشته باشد (لنت و پروان، ۲۰۲۰).

مداخله‌های مسیر شغلی برای کودکان معمولاً شامل فعالیت‌ها و راهبردهایی است که برای افزایش آگاهی آن‌ها از گزینه‌های شغلی مختلف، توسعه مهارت‌های تصمیم‌گیری شغلی و توانمندسازی آن‌ها برای انتخاب آگاهانه درباره آینده‌شان طراحی شده‌اند (مک‌ویتر و همکاران، ۲۰۱۹). با این حال، اثربخشی مداخله شغلی برای کودکان ممکن است بسته به سن کودک، ماهیت مداخله، بافتی که در آن مداخله انجام می‌شود و حمایت ارائه شده توسط والدین، معلمان و سایر ذینفعان متفاوت باشد. بنابراین، در نظر گرفتن نیازها و تجربیات متنوع کودکان و طراحی مداخله‌های شغلی متناسب با نیازها، علائق و اهداف فردی آن‌ها ضرورت دارد. علاوه بر این، نیاز به تقویت همکاری میان والدین، مربیان و متخصصان حرفه‌ای وجود دارد تا اطمینان حاصل شود که مداخله‌های مسیر شغلی در رشد کلی و تجربیات آموزشی کودکان ادغام می‌شود (ویستون، ۲۰۲۱؛ لنت، ۲۰۲۰؛ اوتین و همکاران، ۲۰۲۰).

از سوی دیگر، در حالی که آگاهی فرآیندهای در مورد نیاز به ارائه راهنمایی‌های مسیر شغلی و حمایت از کودکان از سنین پایین وجود دارد، اثربخشی مداخله‌ها با هدف افزایش رشد مسیر شغلی کودکان هنوز مورد بحث است. برخی از متخصصان حوزه شغلی استدلال می‌کنند که مداخله‌های مسیر شغلی می‌تواند تأثیر مثبتی بر مهارت‌های تصمیم‌گیری

شغلی، خودکارآمدی و مشارکت در فعالیت‌های کاوش مسیر شغلی داشته باشد. برای مثال، کریمی قرطمانی، عابدی و نیلفروشان (۱۴۰۰) بر اساس نتیجه پژوهش خود نشان دادند می‌توان از مشاوره ساخت مسیر شغلی مبتنی بر نظریه ساخت مسیر شغلی و مشاوره مبتنی بر نظریه شخصیت شغلی برای افزایش انطباق‌پذیری مسیر شغلی کودکان استفاده نمود. همچنین پیلا - شوستر (۲۰۱۷) معتقدند پرورش امید و سازگاری در مسیر شغلی کودکان می‌تواند به حمایت، حفظ و آماده‌سازی آن‌ها برای زندگی موفق در هنگام حرکت در این دنیای همیشه در حال تغییر کمک کند. سانتلی و همکاران (۲۰۱۹) نیز نشان دادند دانش‌آموزانی که مداخله ساخت مسیر شغلی مبتنی بر روایت^۲ را با استفاده از داستان شغلی من (MCS)^۳ تجربه کردند، به افزایش قابل توجهی در سطوح انطباق‌پذیری مسیر شغلی و جهت‌گیری آینده خود پس از مداخله دست یافتند. ژینورا و نوتا (۲۰۱۷) بر این باور هستند که آموزش در حوزه مسیر شغلی، برخی از منابع انطباق‌پذیری مسیر شغلی را افزایش می‌دهد. همچنین نتایج پژوهش نوتا و همکاران (۲۰۱۶) نشان داد، دانش‌آموزان تحت تأثیر مداخله مسیر شغلی، سطوح بالاتری از انطباق‌پذیری مسیر شغلی و رضایت از زندگی را از خود بروز دادند و همچنین مداخله مسیر شغلی، آرزوهای شغلی دانش‌آموزان را تحت تأثیر قرار می‌دهد. گو و همکاران (۲۰۲۰) نیز بیان داشتند مداخله مسیر شغلی تأثیر مثبتی بر کاهش مشکلات دانش‌آموزان در تصمیم‌گیری مسیر شغلی دارد. با این حال و بر اساس آنچه بیان شد، میزان تأثیر مداخله‌های مسیر شغلی به دلیل ماهیت پیچیده و چند وجهی رشد مسیر شغلی و عوامل مختلف زیستی، روانی، اجتماعی و فرهنگی که بر آن تأثیر می‌گذارند، ممکن است متفاوت باشد.

ماهیت رشد مسیر شغلی کودکان به ماهیت اساسی یا ویژگی‌های تعیین‌کننده‌ای مربوط می‌شود که اساس فرآیند چگونگی کشف، انتخاب و رشد مسیر شغلی کودکان را تشکیل می‌دهد (شولتایس و همکاران، ۲۰۰۵). در واقع، رشد مسیر شغلی کودکان را می‌توان به عنوان فرآیندی پویا و مداوم درک کرد که متضمن تأثیر متقابل عوامل مختلفی از جمله علائق، توانایی‌ها، ارزش‌ها، پیشینه خانوادگی، تأثیرات اجتماعی و فرهنگی و تجارب آموزشی است (زینگ و روزوسکی، ۲۰۱۸). بنابراین، ماهیت

1. Career path intervention

2. Narrative-based Career Construction Intervention

3. My Career Story

رشد مسیر شغلی کودکان شامل درک مراحل و نقاط عطف کلیدی در این فرآیند، عواملی که پیشرفت آن‌ها را تسهیل کرده یا مانع می‌شود و نقشی که ذینفعان مختلف مانند والدین، مربیان و متخصصان حرفه‌ای می‌توانند در حمایت و هدایت رشد مسیر شغلی کودکان ایفا کنند (رودولف و همکاران، ۲۰۱۹). علاوه بر این، ماهیت رشد مسیر شغلی کودکان شامل شناخت نیازها و تجربیات متنوع و منحصر به فرد کودکان و طراحی مداخلات و سیستم‌های حمایتی است که برای رفع نیازها و اهداف فردی آن‌ها بنا شده است (کهیل و فیوری، ۲۰۱۷).

در مجموع می‌توان گفت، کودکان ممکن است در سنین پایین از رشد مسیر شغلی آگاه نباشند، اما تجربیات اولیه و تعاملات آن‌ها با محیط می‌تواند به طور قابل توجهی بر انتخاب شغل و موفقیت مسیر شغلی آن‌ها در آینده تأثیر بگذارد. بنابراین، ارائه آموزش‌های شغلی، خدمات راهنمایی و مشاوره به کودکان از سنین پایین ضروری است تا به آن‌ها کمک شود تا از علائق، مهارت‌ها و ارزش‌های خود و نحوه همسویی آن‌ها با گزینه‌های مختلف شغلی آگاهی بیشتری کسب کنند (مک‌ماهون و واتسون، ۲۰۲۲). علاوه بر این، یک محیط حمایتی نیاز است تا به کودکان کمک کند گزینه‌های مختلف شغلی را کشف کنند، مهارت‌ها را توسعه دهند و تجربیات مرتبط را از طریق آموزش کارگاهی و سایر فرصت‌های مرتبط با شغل به دست آورند (لیندزی و همکاران، ۲۰۲۱).

در واقع، با پیشرفت تکنولوژی، بازار کار با سرعتی بی‌سابقه در حال تحول است. از این رو لازم است کودکان برای موفقیت در نیروی کار آینده به دانش و مهارت‌های لازم مجهز شوند. پرداختن به رشد مسیر شغلی در سنین پایین می‌تواند به کاهش شکاف مهارتی در نیروی کار کمک کند. این را می‌توان با شناسایی مهارت‌های مورد تقاضا و ارائه آموزش و حمایت از کودکان برای توسعه آن مهارت‌ها به دست آورد (اودین، ۲۰۲۱). این امر همچنین می‌تواند با افزایش تعداد کارگران ماهر و بهبود بهره‌وری و نوآوری، تأثیر مثبتی بر اقتصاد داشته باشد (لی و کلارک، ۲۰۱۹).

در این راستا، بررسی اثربخشی مداخله‌های مسیر شغلی نیز می‌تواند، تمرین مبتنی بر شواهد را ارائه کند، که برای اطمینان از مؤثر بودن برنامه‌های مداخله مسیر شغلی ضروری است. تمرین مبتنی بر شواهد می‌تواند به بهبود کیفیت برنامه‌های مداخله مسیر شغلی کمک کند و اطمینان حاصل شود که آن‌ها با نیازهای کودکان و بازار کار همسو هستند (ویلسون - کلارک

و ساها، ۲۰۱۹). علاوه بر این، پژوهش در مورد مداخله مسیر شغلی می‌تواند به شناسایی راه‌حل‌های مقرون به صرفه برای اجرای برنامه‌های رشد مسیر شغلی کمک کند. این امر به ویژه در جوامع کم درآمد که منابع ممکن است بسیار محدود باشد، بسیار مهم است (بارتیک، ۲۰۲۰). برنامه‌های مداخله مسیر شغلی تأثیر بلندمدتی بر زندگی کودکان دارد. مطالعات در این حوزه می‌تواند به تعیین اثرات بلندمدت مداخله‌های مختلف بر رشد مسیر شغلی کودکان کمک کند. همچنین سیاست‌گذاران حوزه شغلی باید اثربخشی مداخله‌های مسیر شغلی را برای توسعه سیاست‌هایی که از رشد مسیر شغلی کودکان حمایت می‌کند، درک کنند (دادزی و همکاران، ۲۰۲۰). با وجود این، شکافی در مطالعات مرتبط با اثربخشی مداخله‌های مسیر شغلی بر رشد مسیر شغلی کودکان وجود دارد. عوامل متعددی باعث این شکاف در پژوهش‌ها می‌شود. اول این که مداخله‌های مسیر شغلی اغلب برای نوجوانان و جوانان انجام می‌شود و مطالعات اندکی در مورد اثربخشی آن‌ها برای کودکان وجود دارد. دوم این که رشد مسیر شغلی کودکان اغلب به عنوان یک فرآیند بلند مدت دیده می‌شود و پژوهشگران ممکن است در انجام مطالعاتی که سال‌ها یا حتی دهه‌ها طول بکشد، مردد شوند. در نهایت، ممکن است در تأمین اعتبارات مالی برای پژوهش در مورد رشد مسیر شغلی کودکان مشکل وجود داشته باشد، زیرا همیشه به عنوان یک اولویت در نظر گرفته نمی‌شود. بنابراین، در نظر گرفتن نیازها و تجربیات متنوع کودکان و طراحی مداخله‌های شغلی متناسب با نیازها، علائق و اهداف فردی آن‌ها ضرورت دارد (ساویکاس، ۲۰۱۳). با توجه به آنچه که مرور شد و با توجه به اهمیت موضوع و کمبود پژوهش در این زمینه، پژوهش حاضر به دنبال پاسخ‌گویی به این سؤال اساسی است که آیا مداخله مسیر شغلی بر رشد مسیر شغلی کودکان مؤثر است؟

روش

الف) طرح پژوهش و شرکت‌کنندگان: طرح پژوهش حاضر، نیمه آزمایشی از نوع پیش‌آزمون - پس‌آزمون با گروه گواه بود. جامعه آماری پژوهش شامل تمامی دانش‌آموزان پسر پایه سوم ابتدایی شهر اصفهان در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲ بود. نمونه آماری نیز شامل ۳۰ نفر بود که به شیوه نمونه‌گیری خوشه‌ای - تصادفی انتخاب شده و به صورت تصادفی در دو گروه ۱۵ نفری آزمایش (مداخله سفر در دنیای کار و حرفه) و گواه

از این مدارس ابتدایی پسرانه این نواحی، دو دبستان پسرانه و از هر کدام این مدارس، ۱۵ دانش آموز پایه سوم به صورت تصادفی انتخاب شده و سپس به طور تصادفی در دو گروه آزمایش و گواه قرار گرفتند که پس از ارائه توضیحات کافی در مورد پژوهش و رضایت آگاهانه والدین آن‌ها، مقیاس رشد مسیر شغلی در دوران کودکی توسط شرکت کنندگان در دو گروه آزمایش و گواه تکمیل شد. مباحث جلسات مداخله مبتنی بر سفر آموزشی در دنیای حرفه و کار، پرایدو و همکاران (۲۰۰۰) بود. این مداخله مسیر شغلی با سایر مداخله‌های مسیر شغلی برای کودکان متفاوت است، زیرا به جای تمرکز بر روی تطابق بین ویژگی‌های شخصی و عوامل زمینه‌ای، هدف آن توسعه منابع کودکان (خوشبینی و امید به آینده، کنجکاوی، کاوش مسیر شغلی و دانش مسیر شغلی) است تا آن‌ها را برای رویارویی با پیچیدگی‌های بازار کار آماده کند. این آموزش‌ها شامل ۱۰ جلسه آموزش هفتگی، هر جلسه ۱۲۰ دقیقه (با دو وقت استراحت ۱۵ دقیقه‌ای) بود. خلاصه محتوا و تکالیف جلسات مداخله پژوهش حاضر در جدول ۱ آمده است.

یافته‌ها

نمونه آماری پژوهش حاضر شامل ۳۰ کودک پسر بودند که در پایه سوم ابتدایی مشغول به تحصیل بودند. شاخص‌های توصیفی متغیرهای مورد مطالعه (میانگین و انحراف معیار نمرات شرکت کنندگان گروه‌های آزمایش و گواه در خرده مقیاس‌های رشد مسیر شغلی دوران کودکی در مراحل پیش‌آزمون و پس‌آزمون) در جدول ۲ آمده است.

جایگزین شدند. معیارهای ورود به پژوهش شامل سلامت جسمانی کامل کودکان و رضایت والدین بود. معیار خروج نیز عدم پاسخ‌گویی کامل به تمامی سؤالات پرسشنامه یا عدم حضور در دو جلسه آموزشی بود. علاوه بر این، در پژوهش حاضر جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از دو سطح آمار توصیفی و استنباطی استفاده شد. در آمار توصیفی، میانگین و انحراف معیار و در آمار استنباطی از آزمون تحلیل کواریانس چندمتغیره (مانکوا) استفاده شد. همچنین داده‌های جمع‌آوری شده با استفاده از نرم‌افزار SPSS26 مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

ب) ابزار

مقیاس رشد مسیر شغلی دوران کودکی^۱ (CCDS): این مقیاس در سال ۲۰۰۴ توسط شولیتاس و استند ساخته شد و شامل ۵۲ عبارت در هشت بُعد یا خرده مقیاس است: اطلاعات (۱، ۹، ۱۰، ۱۱، ۱۲، ۱۳)؛ کنجکاوی / اکتشاف (۲، ۳، ۴، ۵، ۶، ۷، ۸)؛ علائق (۱۴، ۱۵، ۱۶، ۱۷، ۲۶، ۴۱)؛ منابع کنترل (۱۸، ۱۹، ۲۰، ۲۱، ۲۲، ۲۳، ۲۴)؛ چهره‌های کلیدی (۲۵، ۲۷، ۲۸، ۲۹، ۳۰)؛ دیدگاه زمانی (۳۱، ۳۳، ۳۴، ۵۲)؛ برنامه‌ریزی (۳۲، ۴۲، ۴۳، ۴۴، ۴۵، ۴۶، ۴۷، ۴۸، ۴۹، ۵۰، ۵۱) و خودپنداره (۳۵، ۳۶، ۳۷، ۳۸، ۳۹، ۴۰). عبارات پرسشنامه در مقیاس لیکرت ۵ درجه‌ای (از کاملاً موافقم با نمره ۵ تا کاملاً مخالفم با نمره ۱) نمره‌گذاری می‌شوند. هیچ عبارتی با نمره منفی در مقیاس وجود ندارد. کردوک (۲۰۱۸) پژوهشی به منظور شناسایی پایایی شکل ترکیبی مقیاس، ضریب آلفای کرونباخ و ضرایب همسانی درونی برای تمامی مقیاس‌ها و خرده مقیاس‌های آن ترتیب داد که مقادیر آلفای کرونباخ برای کل مقیاس و خرده مقیاس‌های آن عبارت بودند از: کل مقیاس (۰/۷۸)، اطلاعات (۰/۶۴)، کنجکاوی / اکتشاف (۰/۶۰)، علائق (۰/۶۴)، منابع کنترل (۰/۷۶)، چهره‌های کلیدی (۰/۴۹)، دیدگاه زمانی (۰/۶۵) برنامه‌ریزی (۰/۸۱) و خودپنداره (۰/۷۳). اعتبار و پایایی این پرسشنامه در پژوهش حاضر بررسی و ضریب آلفای کرونباخ آن (۰/۹۴) محاسبه شد.

ج) روش اجرا

به منظور اجرای طرح پژوهش، پس از اخذ مجوزهای لازم از اداره کل آموزش و پرورش استان اصفهان، با استفاده از شیوه نمونه‌گیری خوشه‌ای - تصادفی از بین شش ناحیه آموزش و پرورش شهر اصفهان، سه ناحیه و

1. Childhood Career Development Scale

جدول ۱. خلاصه طرح جلسات مداخله مسیر شغلی: سفر در دنیای حرفه و کار (پراپدو و همکاران، ۲۰۰۰)

جلسات	عنوان جلسه	موضوع/اهداف	خلاصه جلسات	تکالیف
۱	معارفه / تیم سازی	معارفه/تیم سازی / تمرکز بر دغدغه مسیر شغلی	۱. فعالیت یخ شکن ۲. معارفه ۳. فعالیت های تیم سازی ۴. بحث در مورد اهداف و وظایف ۵. تقسیم بچه ها به گروه های کوچک تر و تعیین وظایف گروه ها ۶. شروع بحث شغلی	از کودکان خواسته می شود تا نظرات خود را در مورد چگونگی بهبود جلسات به اشتراک بگذارند. در مورد علائق، آرزوها و نقاط قوت و ضعف خود فکر کنند.
۲	کاوش در دنیای کار	درک مسیرهای شغلی برای کودکان / تمرکز بر کنجکاوی مسیر شغلی	۱. بحث در مورد چستی کار و اهمیت آن در زندگی مردم ۲. بحث در مورد مسیرهای شغلی، مهارت های مورد نیاز و فرصت های شغلی موجود در زمینه های مختلف ۳. درک حقوق و وظایف ناشی از کار، از جمله حقوق کارکنان، مسئولیت های شغلی و اخلاق کاری ۴. بحث در مورد مزایا و مزایای کار، از جمله ثبات مالی، رشد شخصی و رضایت ۵. درک رابطه بین کار و کیفیت زندگی، از جمله تأثیر کار بر زندگی اجتماعی، تحصیلات و توسعه فردی.	به کودکان محول می شود تا در مورد مسیر شغلی مورد علاقه خود جستجو و نتیجه را ارائه کنند.
۳	فرا تر از برجسب ها	تشویق به گسترش درک خود از مشاغل و به چالش کشیدن برجسب های مسیر شغلی / تمرکز بر کنجکاوی مسیر شغلی	۱. درک برجسب های شغلی و محدودیت های آنها ۲. تمایز بین مسیرهای شغلی بر اساس فعالیت های کاری ۳. بررسی مشاغل فرا تر از برجسب ها	از هر کودک خواسته می شود تا سه شغل را انتخاب کند که علاقه مند به کاوش بیشتر است. لازم است کودک در مورد عملکردها و وظایف خاص هر شغل جستجو کند.
۴	ساختن آینده: اهمیت آموزش	اهمیت آموزش چگونگی کمک به آنها در دستیابی به اهداف مسیر شغلی آینده / تمرکز بر دغدغه مسیر شغلی	۱. تمرکز بر اهمیت آموزش در زندگی شخصی و شغلی ۲. آشنایی کودکان در مورد موضوعات مختلف مدرسه و چگونگی مفید بودن آنها در فعالیت های مختلف حرفه ای ۳. اهمیت به روز نگه داشتن روندهای صنعت و تغییرات در حرفه انتخابی خود ۴. آموزش این که جهان به سرعت در حال تغییر است و باید برای سازگاری با این تغییرات آماده شوند ۵. آماده شدن برای آینده با تعیین اهداف و فعال بودن	از کودکان خواسته می شود تا یک تابلوی چشم انداز برای آینده شغلی خود ایجاد کنند...
۵	پذیرش تغییر: شکل دادن به مسیر شغلی	آموزش در مورد تغییرات مداوم در نیروی کار و کمک به آنها برای توسعه مهارت ها و دانش برای سازگاری با مسیرهای شغلی مختلف / تمرکز بر دغدغه مسیر شغلی	۱. مروری بر اهمیت انطباق با تغییر در نیروی کار ۲. بررسی تغییرات مختلفی را که در نیروی کار رخ داده است، مانند پیشرفت در فناوری و تغییرات در قوانین و مقررات ۳. تمرکز بر رشد مهارت هایی که برای هدایت نیروی کار در حال تغییر ضروری هستند، مانند سازگاری، تفکر انتقادی و... ۴. پذیرش علائق متنوع خود مانند توانایی های اجتماعی و هنری و بررسی چگونگی ادغام این توانایی ها را در مسیرهای شغلی مختلف ۵. ایجاد یک برنامه شغلی	از کودکان خواسته می شود تا در مورد توانایی های متنوع خود و نحوه اعمال آنها در مسیرهای شغلی آینده فکر کنند. همچنین از آنها خواسته می شود تا در مورد مسیر شغلی مورد علاقه خود جستجو کنند و تغییرات بالقوه ای را که ممکن است در آن زمینه با آن مواجه شوند، شناسایی کنند.
۶	کاوش در قلمرو پویای اشتغال و کار: سفری از طریق مصاحبه	پرورش کنجکاوی شغلی و نقش آن در حرفه های مختلف، نقش های شغلی و اهمیت کار / تمرکز بر کنجکاوی شغلی	۱. معرفی مشاغل مختلف ۲. توضیح نقش ها، مسئولیت ها و مهارت های لازم برای انجام مشاغل ۳. راهنمایی در راستای اجرای یک فعالیت نقش آفرینی ۴. اشتراک مصاحبه با گروه و آنچه از این شغل یاد گرفته شده است ۵. بحث در مورد اهمیت احترام و ارزش گذاشتن به مشاغل مختلف	در مورد حرفه ای که انتخاب می کنند جستجو کنند و یک سخنرانی کوتاه برای جلسه بعدی آماده کنند و جنبه های مختلف کار، مهارت ها و شایستگی های مورد نیاز را برجسته کنند و بیان این که چرا آن را جالب می دانند.
۷	بررسی تنوع در محیط کار	ترویج کنجکاوی شغلی و تنوع کاری در بین فراگیران / تمرکز بر کنجکاوی شغلی	۱. بحث تعاملی در مورد معنای تنوع و اهمیت آن در محیط های مختلف، از جمله مدارس و محل های کار ۲. آشنایی کودکان با مفاهیم انواع گوناگونی از جمله جنسیت، ناتوانی یا نقص، مذهب و فرهنگ ۳. استفاده از نمونه های مرتبط از افراد مختلف در محل کار جهت نشان دادن اهمیت پذیرش تنوع در محل کار ۴. آشنا نمودن کودکان با الگوهای مختلف در حرفه انتخابی خود ۵. اشتراک گذاری نظرات	از آنها خواسته می شود شغلی را انتخاب کنند که به آن علاقه دارند و ارائه ای ایجاد کنند که مزایای داشتن افراد متنوع در آن حرفه را مشخص می کند.

جلسات	عنوان جلسه	موضوع/اهداف	خلاصه جلسات	تکالیف
۸	بررسی روابط: مسیرهای شغلی، خانواده و جامعه	آموزش در مورد اهمیت روابط در زمینه کار، خانواده و جامعه و این که چگونه علاقت و مهارت‌های آنها می‌تواند به آنها در آینده شغلی کمک کند/تمرکز بر کنجکاوی مسیر شغلی	کودکان در مورد تنوع در مشاغل مختلف و این که چگونه می‌تواند بر فرهنگ کار و بهره‌وری تأثیر بگذارد.	از کودکان دعوت می‌شود تا یک «نقشه شغلی» ایجاد کنند که علاقت، مهارت‌ها و مسیرهای شغلی بالقوه آن‌ها را مشخص می‌کند.
۹	پیمایش در آینده روشن - کمک به کودکان برای برنامه ریزی مسیر شغلی	آموزش در مورد دنیای در حال تغییر کار و مهارت‌ها و ویژگی‌هایی که برای موفقیت در آینده شغلی به آنها نیاز دارند./تمرکز بر دغدغه مسیر شغلی	۱. مقدمه: بحث در مورد اهمیت تعیین اهداف حرفه‌ای و برنامه ریزی شغلی آینده. ۲. بررسی ویژگی‌ها و مهارت‌هایی که برای موفقیت در بازار کار در حال تحول، ضروری است. ۳. تعیین اهداف حرفه‌ای ۴. تصور کردن خود در آینده ۵. توسعه مسیرهای شغلی ۶. جمع بندی جلسه و تشویق کودکان به دنبال کردن اهداف خود	از کودکان خواسته می‌شود که یک تابلوی دید یا نقشه ذهنی در مورد این که می‌خواهند آینده شان چگونه باشد، ایجاد کنند.
۱۰	جمع‌بندی / راه‌هایی به سوی خوش‌بینی و امید	کمک به کودکان برای ایجاد دیدگاه مثبت نسبت به مسیرهای شغلی آینده و پرورش حس امید و خوش‌بینی در زندگی/تمرکز بر دغدغه مسیر شغلی	۱. شروع جلسه با مقدمه‌ای بر مفهوم امید و خوش‌بینی و اهمیت آن در دستیابی به اهداف شغلی ۲. بحث در مورد بررسی دغدغه‌های مسیر شغلی کودکان و چگونه تأثیر آنها بر امید و خوش‌بینی آنها ۳. دعوت از کودکانی که به خوش‌بینی و امید به عنوان دو همراه فکر کنند. ۴. تشکیل گروه‌هایی از کودکان امیدوار و خوش بین جهت حمایت از یکدیگر در سفرهای مسیر شغلی ۵. هر گروه یک برنامه عملی را ایجاد می‌کند که خوش‌بینی و امید را نسبت به مسیرهای شغلی مربوطه ترویج می‌کند. ۶. جمع‌بندی و تأمل در ایده‌های به اشتراک گذاشته شده	تشویق کودکان در دنبال کردن رویاهای خود با اعتماد به نفس، انعطاف پذیری و چشم‌انداز مثبت برای آینده.

جدول ۲. میانگین و انحراف معیار خرده مقیاس‌های رشد مسیر شغلی کودکان در دو مرحله پیش‌آزمون و پس‌آزمون

خرده مقیاس‌ها	آزمایش		مراحل	گواه
	میانگین	انحراف معیار		
رشد مسیر شغلی	۱۴۰/۴۳	۱۰/۲۷	پیش‌آزمون	۹/۴۶
	۱۸۲/۲۶	۱۵/۹۰	پس‌آزمون	۱۷/۷۳
اطلاعات	۱۶/۷۰	۲/۵۳	پیش‌آزمون	۲/۸۸
	۲۲/۸۳	۲/۸۶	پس‌آزمون	۴/۵۳
کنجکاوی / اکتشاف	۱۹/۱۳	۳/۳۵	پیش‌آزمون	۲/۸۷
	۲۶/۱۰	۴/۳۳	پس‌آزمون	۵/۳۳
علاقت	۱۶/۴۶	۲/۱۱	پیش‌آزمون	۲/۱۴
	۲۰/۱۰	۲/۸۵	پس‌آزمون	۴/۰۹
منع کنترل	۱۸/۹۳	۲/۷۶	پیش‌آزمون	۳/۶۵
	۲۴/۷۰	۴/۴۰	پس‌آزمون	۴
چهره‌های کلیدی	۱۴/۶۰	۳/۰۹	پیش‌آزمون	۲/۵۵
	۱۶/۹۳	۲/۸۰	پس‌آزمون	۴/۶۴
دیدگاه زمانی	۱۰/۷۶	۱/۴۷	پیش‌آزمون	۱/۷۸
	۱۲/۹۰	۲/۸۴	پس‌آزمون	۲/۴۵
برنامه‌ریزی	۲۷/۶۰	۴/۳۸	پیش‌آزمون	۳/۷۵
	۳۹/۸۶	۶/۶۰	پس‌آزمون	۶/۳۹
خودپنداره	۱۶/۲۳	۲/۰۱	پیش‌آزمون	۲/۷۹
	۱۸/۸۳	۴/۳۲	پس‌آزمون	۳/۹۲

پارامتریک، شیب خط رگرسیونی بررسی شد. با توجه به عدم معنی داری تعامل بین گروه‌ها در متغیر همراه که بیشتر از ۰/۰۵ است و این مقدار نشان دهنده عدم معنی داری دارد، نتیجه گرفته شد که این مفروضه نیز رعایت شده است و می‌توان تحلیل کوواریانس را محاسبه کرد. آزمون باکس نیز جهت تساوی کوواریانس‌های رشد مسیر شغلی انجام شد. نتایج آن نشان داد، از آن جهت که سطح معنی داری ۰/۶۳۹ بدست آمد، لذا برای نمرات رشد مسیر شغلی تساوی کوواریانس‌ها برقرار است. تحلیل کوواریانس چندمتغیری (مانکوا) برای بررسی تفاوت دو گروه آزمایش و گواه در نمره کل رشد مسیر شغلی و خرده مقیاس‌های آن صورت گرفت. بر اساس داده‌های به دست آمده، بین دو گروه آزمایش و گواه در رشد مسیر شغلی در سطح ۰/۰۵ $P <$ تفاوت معناداری وجود دارد. مقدار اتا ۰/۶۰۶ است، یعنی ۶۰/۶ درصد تفاوت دو گروه را نمرات رشد مسیر شغلی تبیین می‌کند. همچنین توان آزمون برابر با ۱ بود که نشان‌دهنده کفایت حجم نمونه است. نتایج تحلیل کوواریانس نمرات رشد مسیر شغلی در جدول ۳ آمده است.

نتایج جدول ۲ نشان می‌دهد میانگین نمره کل و تمام خرده مقیاس‌های رشد مسیر شغلی در گروه آزمایش در مرحله پس‌آزمون نسبت به گروه گواه بالاتر بوده است. همچنین میانگین نمره کل و نمرات ابعاد هشت‌گانه رشد مسیر شغلی در گروه آزمایش در مرحله پس‌آزمون نسبت به مرحله پیش‌آزمون افزایش یافته است. به منظور استفاده از آزمون‌های پارامتریک، بررسی مقدار چولگی و کشیدگی تمام خرده مقیاس‌های رشد مسیر شغلی نشان داد، مقادیر چولگی و کشیدگی همگی بین +۲ و -۲ قرار دارند که دال بر توزیع نرمال همه خرده مقیاس‌ها دارد. برای بررسی همسانی واریانس‌های نمره رشد مسیر شغلی و ابعاد آن از آزمون لوین و برای نرمال بون داده‌ها از آزمون کولموگروف - اسمیرنوف استفاده شد که نتایج نشان داد چون سطح معنی داری بیشتر از سطح مبنا یعنی ۰/۰۵ بدست آمده است، بنابراین در توزیع نمره کل و تمام خرده مقیاس‌های رشد مسیر شغلی، تساوی واریانس‌ها برقرار و داده‌ها نرمال می‌باشد. همچنین برای استفاده از آزمون

جدول ۳. نتایج آزمون تحلیل کوواریانس برای مقایسه نمرات رشد مسیر شغلی بین گروه‌ها

ابعاد	منبع	مجموع مجدورات	درجه آزادی	مجدور میانگین	F	سطح معنی داری	مقدار اتا	توان آماری
رشد مسیر شغلی	پیش‌آزمون	۸/۹۰۷	۱	۸/۹۰۷	۰/۰۳۱	۰/۸۶۱	۰/۰۰۱	۰/۰۵۳
	گروه	۱۱۷۹۰/۱۵۲	۱	۱۱۷۹۰/۱۵۲	۴۰/۸۸۲	۰/۰۰۱	۰/۴۱۸	۱/۰۰۰
اطلاعات	پیش‌آزمون	۵/۵۲۳	۱	۵/۵۲۳	۰/۴۱۳	۰/۵۲۴	۰/۰۰۸	۰/۰۹۷
	گروه	۲۹۶/۷۳۷	۱	۲۹۶/۷۳۷	۲۲/۱۷۲	۰/۰۰۱	۰/۳۰۷	۰/۹۹۶
کنجکاوی / اکتشاف	پیش‌آزمون	۰/۲۳۸	۱	۰/۲۳۸	۰/۰۱۲	۰/۹۱۲	۰/۰۰۱	۰/۰۵۱
	گروه	۴۶۵/۴۶۶	۱	۴۶۵/۴۶۶	۲۳/۹۸۲	۰/۰۰۱	۰/۳۲۴	۰/۹۹۸
علاقه	پیش‌آزمون	۲۶/۴۶۳	۱	۲۶/۴۶۳	۱/۸۴۵	۰/۱۸۰	۰/۰۳۶	۰/۰۵۰
	گروه	۶/۱۶۵	۱	۶/۱۶۵	۰/۴۳۰	۰/۵۱۵	۰/۰۰۹	۰/۰۹۹
منبع کنترل	پیش‌آزمون	۹۶/۰۷۵	۱	۹۶/۰۷۵	۶/۵۴۶	۰/۰۱۴	۰/۱۱۶	۰/۷۰۹
	گروه	۱۶۹/۲۸۰	۱	۱۶۹/۲۸۰	۱۱/۵۳۳	۰/۰۰۱	۰/۱۸۷	۰/۹۱۵
چهره‌های کلیدی	پیش‌آزمون	۰/۰۰۵	۱	۰/۰۰۵	۰/۰۰۱	۰/۹۸۵	۰/۰۰۱	۰/۰۵۰
	گروه	۱۴۷/۱۰۳	۱	۱۴۷/۱۰۳	۱۰/۴۹۳	۰/۰۰۲	۰/۱۷۳	۰/۸۸۸
دیدگاه زمانی	پیش‌آزمون	۰/۳۴۲	۱	۰/۳۴۲	۰/۰۴۲	۰/۸۳۹	۰/۰۰۱	۰/۰۵۵
	گروه	۱۶۲/۸۲۳	۱	۱۶۲/۸۲۳	۱۹/۷۶۷	۰/۰۰۱	۰/۲۸۳	۰/۹۹۲
برنامه‌ریزی	پیش‌آزمون	۴۳/۴۸۴	۱	۴۳/۴۸۴	۱/۲۵۵	۰/۲۶۸	۰/۰۲۴	۰/۱۹۶
	گروه	۱۰۱۹/۳۳۲	۱	۱۰۱۹/۳۳۲	۲۹/۴۱۳	۰/۰۰۱	۰/۳۷۰	۱/۰۰۰
خودپنداره	پیش‌آزمون	۲۷/۶۲۶	۱	۲۷/۶۲۶	۲/۰۰۸	۰/۱۶۳	۰/۰۳۹	۰/۲۸۵
	گروه	۲/۲۵۱	۱	۲/۲۵۱	۰/۱۶۴	۰/۶۸۸	۰/۰۰۳	۰/۰۶۸

به نظر می‌رسد از طریق این مداخله، کودکان می‌توانند مهارت‌هایی را که برای موفقیت در شغل انتخابی خود نیاز دارند، از جمله مهارت‌های ارتباطی، حل مسئله، کار گروهی و رهبری را توسعه دهند. همچنین مداخله مسیر شغلی می‌تواند به کودکان کمک کند تا با متخصصانی در زمینه‌های مورد علاقه خود که می‌توانند راهنمایی، مربی‌گری و فرصت‌هایی برای کارآموزی یا سایه‌سازی شغلی ارائه دهند، ارتباط برقرار کنند. به طور کلی، مداخله شغلی می‌تواند به کودکان کمک کند نسبت به پیشرفت شغلی خود مطمئن‌تر، آگاه‌تر و فعال‌تر باشند، که این می‌تواند شانس موفقیت آن‌ها را در زمینه‌های انتخابی افزایش دهد.

همچنین نتایج نشان داد برنامه سفر در دنیای حرفه و کار توانسته است ابعاد اطلاعات، کنجکاوی / اکتشاف، منابع کنترل، چهره‌های کلیدی، دیدگاه زمانی و برنامه‌ریزی را در کودکان افزایش دهد، ولی تأثیری بر ابعاد علائق و خودپنداره نداشته است. در تبیین این نتیجه می‌توان گفت مداخله مسیر شغلی برای ارائه یک رویکرد ساختاریافته به کودکان برای بررسی گزینه‌های مسیر شغلی، توسعه مهارت‌های کلیدی و تعیین اهداف برای آینده آن‌ها طراحی شده است. مداخله مسیر شغلی توانسته است حداقل شش بُعد از ابعاد رشد مسیر شغلی کودکان را افزایش دهد، زیرا ابزار و منابع لازم برای کشف مسیرهای شغلی مختلف و تصمیم‌گیری آگاهانه در مورد آینده را آن‌ها فراهم می‌کند. در واقع این مداخله به کودکان امکان دسترسی به اطلاعات در مورد مسیرهای شغلی مختلف، الزامات شغلی و مسیرهای آموزشی را داده است. این امر همچنین دانش آن‌ها را در مورد گزینه‌های شغلی بالقوه و مراحل مورد نیاز برای دستیابی به آن‌ها افزایش داده است. همچنین به آن‌ها کمک کرد تا مسیرهای شغلی جدیدی را کشف کنند، دانش خود را در مورد صنایع مختلف گسترش داده و مهارت‌های مهم مانند حل مسئله، تصمیم‌گیری و تعیین هدف را توسعه دهند. این امر حس کنترل آن‌ها را بر رشد مسیر شغلی افزایش داد و اعتماد به نفس آن‌ها را افزایش داد تا اهداف خود را دنبال کنند. این مداخله کودکان را با مربیان و الگوهای نقش کلیدی در زمینه‌های شغلی انتخابی خود آشنا کرد. این امر برای آن‌ها راهنمایی و پشتیبانی را در حین بررسی مسیرهای شغلی مختلف فراهم کرد. علاوه بر این، مداخله مسیر شغلی به کودکان کمک نمود تا دیدگاهی بلندمدت در مورد اهداف مسیر شغلی خود و مراحل لازم برای دستیابی به آن‌ها ایجاد کنند. همچنین آن‌ها را

همان‌طور که نتایج جدول ۳ نشان می‌دهد بین گروه‌ها در سطح $P < 0.05$ تفاوت معنی‌دار وجود دارد. و با توجه به این که میانگین نمرات رشد مسیر شغلی در گروه آزمایش از میانگین گروه گواه در پس‌آزمون بالاتر است، این تفاوت به نفع گروه آزمایش است، یعنی مداخله مسیر شغلی توانسته است رشد مسیر شغلی در مرحله پس‌آزمون افزایش دهد. تحلیل کوواریانس نمرات خرده‌مقیاس‌های اطلاعات، کنجکاوی / اکتشاف، منابع کنترل، چهره‌های کلیدی، دیدگاه زمانی و برنامه‌ریزی در گروه‌های مورد مطالعه نشان داد بین گروه‌ها در سطح $P < 0.05$ تفاوت معنی‌دار وجود دارد. همچنین تحلیل کوواریانس نمرات خرده‌مقیاس‌های علائق و خودپنداره در گروه‌های مورد مطالعه نشان داد بین گروه‌ها در سطح $P < 0.05$ تفاوت معنی‌دار وجود ندارد، لذا مداخله مسیر شغلی نتوانسته است نمرات دانش‌آموزان را در این دو خرده‌مقیاس افزایش دهد.

بحث و نتیجه‌گیری

هدف پژوهش حاضر، بررسی اثر بخشی مداخله مسیر شغلی بر رشد مسیر شغلی کودکان بود. نتایج نشان داد این نوع مداخله می‌تواند سطح رشد مسیر شغلی کودکان را افزایش دهد. که این یافته با بخشی از نتایج مطالعات کریمی قرطمانی و همکاران (۱۴۰۰)؛ پیلا-شوستر (۲۰۱۷)؛ سانتلی و همکاران (۲۰۱۹)؛ ژینورا و نوتا (۲۰۱۷)؛ نوتا و همکاران (۲۰۱۶)؛ گو و همکاران (۲۰۲۰) همسو است.

در تبیین این یافته می‌توان ادعا داشت مداخله مسیر شغلی می‌تواند با ارائه راهنمایی، حمایت و منابع برای کشف، برنامه‌ریزی و تعقیب اهداف شغلی کودکان، نقش مهمی در افزایش رشد شغلی کودکان ایفا کند. سفر در دنیای حرفه و کار توانسته است به کودکان کمک کند تا آن‌ها گزینه‌های شغلی مختلف را با معرفی طیف وسیعی از مشاغل موجود و کمک به درک الزامات آموزشی، چشم‌انداز شغلی و مهارت‌های مورد نیاز برای مشاغل مختلف، کشف کنند. همچنین مداخله مذکور به کودکان کمک کرده است تا با شناسایی ارزش‌ها، مهارت‌ها و ویژگی‌های شخصیتی خود، خودآگاهی را توسعه دهند، این می‌تواند آن‌ها را در تصمیم‌گیری آگاهانه در مورد مسیرهای شغلی خود حمایت کند. همچنین این مداخله باعث شد تا کودکان اهداف شغلی قابل دستیابی را تعیین کنند و برنامه‌ای برای دستیابی به آن اهداف ایجاد کنند.

اهداف شغلی خود دست یابند. در اجرای مطالعه حاضر محدودیت‌هایی وجود داشت از جمله این که این مداخله کوتاه مدت بود و مرحله پیگیری نداشت. این بدان معنی است که ما نمی‌دانیم که آیا دستاوردهای حاصل از مداخله در بلندمدت پایدار است یا خیر. همچنین این پژوهش بر پیامدهای خود گزارش شده تکیه می‌کند که ممکن است در معرض سوگیری باشند و ممکن است تغییرات در رشد مسیر شغلی کودکان را به دقت نشان ندهد. همچنین با توجه به نتایج پژوهش حاضر پیشنهاد می‌شود با تشویق کودکان به کشف سرگرمی‌های خود، می‌توان به آن‌ها کمک کرد تا حس اشتیاق و علائق خود را پرورش دهند. آن‌ها در این مسیر ممکن است مسیرهای شغلی بالقوه‌ای را که به آن‌ها علاقه دارند، شناسایی کنند. در سنین پایین، کودکان ممکن است از مسیرهای شغلی متفاوتی که در دسترس آن‌هاست بی‌اطلاع باشند. این مسئولیت والدین، مربیان و مشاوران مسیر شغلی است که آن‌ها را در مورد مشاغل مختلف، نیازهای آن‌ها و فرصت‌های شغلی آگاه کنند. همچنین لازم است کودکان را تشویق کرد تا مهارت‌های کلیدی مانند تفکر انتقادی، حل مسئله، ارتباط و کار گروهی را بیاموزند و توسعه دهند، زیرا این مهارت‌ها برای موفقیت در هر شغلی حیاتی هستند. راهنمایی نیز می‌تواند منبع ارزشمندی برای پیشرفت شغلی کودکان باشد و این فرصت را برای آن‌ها فراهم می‌کند تا از متخصصان با تجربه یاد بگیرند و روابط ارزشمندی را ایجاد کنند.

ملاحظات اخلاقی

پیروی از اصول اخلاق پژوهش: این مقاله برگرفته از رساله دکتری نویسنده اول در رشته مشاوره در دانشگاه آزاد اسلامی واحد خمینی شهر است. پژوهش حاضر با کسب کد اخلاق IR.IAU.KHSH.REC.1401.107 از کمیته اخلاق در پژوهش دانشگاه آزاد اسلامی واحد خمینی شهر، انجام شده است. در این پژوهش ملاحظات اخلاقی رعایت شده است و والدین تمامی شرکت‌کنندگان فرم رضایت‌نامه آگاهانه را تکمیل نمودند. همچنین قبل از اجرای پژوهش، در خصوص محرمانه بودن اطلاعات، اهداف پژوهش و نحوه پاسخ‌گویی به پرسشنامه‌ها، توضیحات لازم به شرکت‌کنندگان و والدین آن‌ها داده شد.

حامی مالی: این پژوهش در قالب رساله دکتری و بدون حمایت مالی می‌باشد.

نقش هر یک از نویسندگان: نویسنده اول این مقاله به عنوان پژوهشگر اصلی، نویسنده دوم و سوم به عنوان اساتید راهنما در این پژوهش نقش داشتند.

تضاد منافع: نویسندگان همچنین اعلام می‌دارند که در نتایج این پژوهش، هیچ گونه تضاد منافی وجود ندارد.

تشکر و قدردانی: بدین وسیله از تمام کودکان، والدین و معلمان آنان که در اجرای این پژوهش با ما همکاری نمودند، تشکر و قدردانی می‌شود.

تشویق کرد تا برای آینده خود برنامه‌ریزی کنند و در مورد مسیرهای تحصیلی و شغلی خود تصمیمات آگاهانه بگیرند.

این مداخله منابع و ابزارهای مورد نیاز کودکان را برای توسعه یک برنامه شغلی و تعیین اهداف دست‌یافتنی فراهم کرد. این امر به آن‌ها کمک کرد تا در راستای اهداف مسیر شغلی خود متمرکز و با انگیزه بمانند.

با این حال، نتایج این پژوهش نشان داد مداخله مسیر شغلی تأثیری بر ابعاد علائق و خودپنداره نداشت، زیرا این عوامل عمدتاً توسط ویژگی‌های شخصیتی فردی و توانایی‌های ذاتی هدایت می‌شوند. درحالی‌که این مداخله ممکن است به کودکان کمک کند تا مسیرهای شغلی مختلف را کشف کنند و مهارت‌های جدیدی به دست آورند، ممکن است بر علائق اساسی یا احساس خود تأثیری نداشته باشد. علاوه بر این، علائق و خودپنداره می‌تواند در طول زمان تغییر کند و ممکن است به راحتی تحت تأثیر عوامل بیرونی مانند مداخله در مسیر شغلی قرار نگیرد.

به طور کلی، مداخله مسیر شغلی روشی مؤثر برای حمایت از رشد کودکان است. مسئولان آموزش و پرورش می‌توانند با مدارس همکاری کنند تا مداخله مسیر شغلی را در برنامه درسی خود بگنجانند. این امر می‌تواند شامل کارگاه‌های رشد مسیر شغلی، نمایشگاه‌های شغلی و فرصت‌های سایه‌سازی شغلی باشد. همچنین می‌توانند با مشاغل محلی شراکت ایجاد کنند تا فرصت‌های کارآموزی و سایر تجربیات مرتبط با شغل را برای کودکان فراهم کنند. ایشان می‌توانند از فناوری برای دسترسی کودکان به اطلاعات، منابع و ابزارهای مرتبط با شغل، مانند نمایشگاه‌های شغلی مجازی، ارزیابی آنلاین شغلی، و پلت فرم‌های کاریابی استفاده کنند، یا با میزبانی رویدادها یا پانل‌هایی که متخصصان محلی و سفرهای شغلی آن‌ها را نشان می‌دهند، جامعه را درگیر کنند. این امر می‌تواند به کودکان بینشی نسبت به مسیرهای شغلی مختلف بدهد و به آن‌ها کمک کند تا اهمیت شبکه‌سازی و مشارکت اجتماعی را درک کنند و هم می‌تواند کودکان را تشویق کند تا علائق و سرگرمی‌های مختلف را کشف کنند، درحالی‌که به آن‌ها بازخورد و راهنمایی می‌دهند که چگونه این علائق می‌توانند به مسیرهای شغلی آینده تبدیل شوند. در نهایت، ذینفعان این حوزه می‌توانند از کودکان در مسیر شغلی خود حمایت مداوم کنند. این حمایت‌ها می‌تواند شامل بررسی منظم، جلسات مشاوره و منابع رشد مسیر شغلی باشد. با ارائه حمایت مداوم، مسئولان می‌توانند به کودکان کمک کنند تا در مسیر خود باقی بمانند و به

منابع

کریمی قرطمانی، ملیحه؛ عابدی، محمدرضا و نیلفروشان، پریسا (۱۴۰۰). مقایسه تأثیر آموزش رویکرد شخصیت شغلی و مشاوره ساخت مسیر شغلی بر انطباق پذیری مسیر شغلی کودکان از دیدگاه طراحی زندگی. فصلنامه روان‌شناسی کاربردی، ۱۵(۴)، ۱۳۱-۱۵۵.

<https://doi.org/10.52547/apsy.2021.221848.1053>

References

- Autin, K. L., Blustein, D. L., Ali, S. R., & Garriott, P. O. (2020). Career development impacts of COVID-19: Practice and policy recommendations. *Journal of Career Development, 47*(5), 487-494. <https://doi.org/10.1177/0894845320944486>.
- Bartik, T. J. (2020). Using place-based jobs policies to help distressed communities. *Journal of Economic Perspectives, 34*(3), 99-127. <https://doi.org/10.1257/jep.34.3.99>.
- Cahill, M., & Furey, E. (2017). *The early years: Career development for young children*. A guide for educators. <https://1ea.ir/47ucubN>.
- Dadzie, C., Fumey, M., & Namara, S. (2020). *Youth employment programs in Ghana: Options for effective policy making and implementation*. World Bank Publications. <https://1ea.ir/jqxyCT>.
- Ginevra, M. C., & Nota, L. (2018). 'Journey in the world of professions and work': A career intervention for children. *The Journal of Positive Psychology, 13*(5), 460-470. <https://doi.org/10.1080/17439760.2017.1303532>.
- Gu, X., Tang, M., Chen, S., & Montgomery, M. L. (2020). Effects of a Career Course on Chinese High School Students' Career Decision-Making Readiness. *The Career development quarterly, 68*(3), 222-237. <https://doi.org/10.1002/cdq.12233>.
- Karimi Ghartemani, M., Abedi, M., & Nilforoshan, P. (2021). Comparing the Effects of Vocational Personality and Career Construction Counseling on Children's Career Adaptability from the Life Design Perspective. *Journal of Applied Psychology, 15*(4), 155-131. [persian] <https://doi.org/10.52547/apsy.2021.221848.1053>
- Kirdök, O. (2018). Secondary School Students' Positive and Negative Perfectionism as a Predictor of Career Development. *Educational Research and Reviews, 13*(20), 696-703. <https://doi.org/10.5897/ERR2018.3594>.

- Lee, N., & Clarke, S. (2019). Do low-skilled workers gain from high-tech employment growth? High-technology multipliers, employment and wages in Britain. *Research Policy, 48*(9), 103803. <https://doi.org/10.1016/j.respol.2019.05.012>.
- Lent, R. W. (2020). Career development and counseling: A social cognitive framework. *Career development and counseling: Putting theory and research to work, 129*. <https://1ea.ir/i0QLL>.
- Lent, R. W., & Brown, S. D. (2020). Career decision making, fast and slow: Toward an integrative model of intervention for sustainable career choice. *Journal of Vocational Behavior, 120*, 103448. <https://doi.org/10.1016/j.jvb.2020.103448>.
- McMahon, M., & Watson, M. (2022). Career development learning in childhood: a critical analysis. *British Journal of Guidance & Counselling, 50*(3), 345-350. <https://doi.org/10.1080/03069885.2022.2062701>.
- McWhirter, E. H., Rojas-Araúz, B. O., Ortega, R., Combs, D., Cendejas, C., & McWhirter, B. T. (2019). ALAS: An intervention to promote career development among Latina/o immigrant high school students. *Journal of Career Development, 46*(6), 608-622. <https://doi.org/10.1177/0894845319828543>.
- Nevala, N., Pehkonen, I., Teittinen, A., Vesala, H. T., Pörfors, P., & Anttila, H. (2019). The effectiveness of rehabilitation interventions on the employment and functioning of people with intellectual disabilities: a systematic review. *Journal of occupational rehabilitation, 29*, 773-802. <https://doi.org/10.1007/s10926-019-09837-2>.
- Nota, L., Santilli, S., & Soresi, S. (2016). A life-design-based online career intervention for early adolescents: Description and initial analysis. *The Career Development Quarterly, 64*(1), 4-19. <https://doi.org/10.1002/cdq.12037>.
- Peila-Shuster, J. J. (2018). Fostering hope and career adaptability in children's career development. *Early Child Development and Care, 188*(4), 452-462. <https://doi.org/10.1080/03004430.2017.1385610>
- Prideaux, L.-A., Creed, P. A., Muller, J., & Patton, W. (2000). A review of career interventions from an educational perspective: Have investigations shed any light? *Swiss Journal of Psychology / Schweizerische Zeitschrift für Psychologie / Revue Suisse de Psychologie, 59*(4), 227-239. <https://doi.org/10.1024/1421-0185.59.4.227>
- Rudolph, C. W., Zacher, H., & Hirschi, A. (2019). Empirical developments in career construction

- theory. *Journal of Vocational Behavior*, 111, 1-6. <https://doi.org/10.1016/j.jvb.2018.12.003>.
- Santilli, S., Nota, L., & Hartung, P. J. (2019). Efficacy of a group career construction intervention with early adolescent youth. *Journal of Vocational Behavior*, 111, 49-58. <https://doi.org/10.1016/j.jvb.2018.06.007>.
- Savickas, M. (2019). *Career counseling* (pp. xvi-194). Washington, DC: American Psychological Association. <https://doi.org/10.1037/0000105-000>.
- Savickas, M. L. (2013). Career construction theory and practice. *Career development and counseling: Putting theory and research to work*, 2, 144-180. <https://www.econbiz.de/Record/career-construction-theory-and-practice-savickas-mark/10009727716>.
- Schultheiss, D. & Stead, G. (2004). Childhood Career Development Scale: scale construction and psychometric properties. *Journal of Career Assessment*, 12, 113-134. <https://doi.org/10.1177/1069072703257751>.
- Schultheiss, D. E. P., Palma, T. V., & Manzi, A. J. (2005). Career development in middle childhood: A qualitative inquiry. *The Career Development Quarterly*, 53(3), 246-262. <https://doi.org/10.1002/j.2161-0045.2005.tb00994.x>.
- Uddin, M. (2021). Addressing employability challenges of business graduates in Bangladesh: Evidence from an emerging economy perspective. *Australian Journal of Career Development*, 30(2), 83-94. <https://doi.org/10.1177/1038416220986887>.
- Whiston, S. C. (2021). 24 Career Counselling Effectiveness and Contributing Factors. *The Oxford Handbook of Career Development*, 337. <https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780190069704.013.25>.
- Wilson-Clark, G., & Saha, S. (2019). *Transitions from School to Work*. UNICEF Technical Note. UNICEF. <https://eric.ed.gov/?id=ED604392>.
- Xing, X., & Rojewski, J. W. (2018). Family influences on career decision-making self-efficacy of Chinese secondary vocational students. *New Waves-Educational Research and Development Journal*, 21(1), 48-67. <file:///C:/Users/jamjam/Downloads/XingRojewski2018.pdf>
- Lindsay, S., Cagliostro, E., Leck, J., & Stinson, J. (2021). Career aspirations and workplace expectations among youth with physical disabilities. *Disability and rehabilitation*, 43(12), 1657-1668. <https://doi.org/10.1080/09638288.2019.1671505>.